

Verkiezingswaarnemers in Groningen op 22 november 2006 'Een koekje van eigen deeg'

JAN CEES NOORD
BELEIDSMEDEWERKER BIJ DE
DIENST INFORMATIE EN
ADMINISTRATIE VAN DE
GEMEENTE GRONINGEN.
OOK VOORZITTER VAN DE NVVB-
AFDELING NOORD-OOST.

In Burgerzaken & Recht heb ik de afgelopen jaren een aantal keer verslag gedaan van mijn belevenissen als verkiezingswaarnemer voor de OVSE in Oost-Europa. Telkens werden verkiezingswaarnemingsmissies gezonden naar landen van een twijfelachtig democratisch gehalte.

Dat er een kentering gaande was om ook waarnemers naar West-Europese landen te sturen, was al een aantal jaren duidelijker vormen aan het aannemen. Zo waren er verschillende keren waarnemers naar de Verenigde Staten gezonden en ook landen als Italië en België hadden er al mee te maken gehad. Dit maal was de beurt aan Nederland.

De OVSE had negen waarnemers naar Nederland afgevaardigd, naar onder meer Den Haag, Eindhoven en Groningen. Het was een beperkte missie, zeker vergeleken met een aantal missies in Oost-Europa; het doel was niet het hele proces te controleren, maar om te zien hoe het gaat en of er mogelijk punten ter verbetering te ontdekken waren in het Nederlandse kiesstelsel. De commotie rond de stemmachines was niet de belangrijkste focus van de missie, maar vooral de Nederlandse gang van zaken rond volmachtstemmen.

Waarnemers op stembureau in Groningen. Links staand de man uit Oostenrijk, rechts de waarnemer uit Estland

Op 20 november, de maandag voor de verkiezingen, ontvingen Jan Smit (projectleider verkiezingsteam) en ik (als vertegenwoordiger van de NVVB) Marcus Brand uit Oostenrijk en Tarvi Martens uit Estland. Marcus had in Oostenrijk voor onder meer de OVSE gewerkt, Tarvi was in Estland verantwoordelijk geweest voor het ontwikkelen van het internetstemmen.

Jan en ik hebben de beide waarnemers gedetailleerd bijgepraat over de systematiek van de verkiezingen in Nederland, over de gang van zaken op een hoofdstembureau, over de stemmachines en over de verwerking van de uitslagen. 's Middags stond vervolgens nog een kennismaking met burgemeester Wallage op het programma en werd de opslagruimte van de stemmachines bezocht.

ACHTERSTANDSBUURT

De volgende dag gingen de waarnemers grotendeels hun eigen gang. Ze hadden afspraken bij het Dagblad van het Noorden en bij de Dienst SoZaWe om daar voorgelicht te worden over een publieksenquête via internet over de plannen van de gemeente Groningen met de oostwand van de Grote Markt. Ook waren ze nog even bij het uitreiken van de koffer met materialen voor het stembureau aan de voorzitters. Dat de voorzitters zich niet hoefden te identificeren, verbaasde hen.

Op de dag van de verkiezingen ben ik 's ochtends tussen 9 en 13 uur met ze langs een groot aantal stembureaus gegaan. Ik heb geprobeerd hen een indruk van de verschillende locaties waar wij stembureaus hebben, te geven. Zo zijn ze geweest bij een rustiek kerkje (op een wierde) net buiten de stad, maar ook op een drukke scholengemeenschap. We zijn geweest in een achterstandsbuurt, maar ook in een beter gesitueerde wijk.

En wat waren nu hun bevindingen? Zoals het hoort op een dergelijke missie, mag je niet je eigen oordeel als waarnemer kenbaar maken. Maar het was wel mogelijk om uit de gesprekken die we gevoerd hebben een aantal punten op te maken:

- Het stelsel van oproepingskaarten, volmachten en kiezerpassen werd erg ingewikkeld gevonden. Op een van de stembureaus kwamen we een kiezer tegen die er grote moeite mee had dat hij niet voor zijn moeder kon stemmen, die in ander stembedistrict woonde.
- De stemmachines werden als gebruikersvriendelijk beoordeeld. De werking ervan werd niet ter discussie gesteld.
- De organisatie in Nederland werd als professioneel beoordeeld.
- De rust in de stemlokalen en op straat viel op. Er was weinig van verkiezingsactiviteiten te bespeuren, dat waren ze in andere landen wel anders gewend geweest.

Al met al was het een erg nuttige ervaring om nu eens in onze eigen keuken te laten kijken. Hoewel Jan Smit en ik gewend zijn in het buitenland over de schouder mee te kijken, was het een nieuwe ervaring om nu zelf eens in het spotlight te staan. Het voelde ook een beetje als 'een koekje van eigen deeg'. Het was goed om ook onze ingesleten gewoonten eens door een ander te laten bekijken. Het definitieve OVSE-rapport over deze verkiezingen kunnen we naar verwachting in januari 2007 tegemoet zien. (jcn)